Netherlands Quality Agency
NQA

Fontys
Hogescholen

Fontys Hogescholen

Vastgoed en Makelaardij

Beperkte opleidingsbeoordeling

© Netherlands Quality Agency (NQA)
December 2013

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Vastgoed en Makelaardij van Fontys Hogescholen. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Fontys Hogescholen is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 7 en 8 oktober 2013.
Het visitatiepanel bestond uit:
De heer drs. W.C. Verbaan (voorzitter, domeindeskundige)
De heer ir. R.F.C. Stroink (domeindeskundige)
De heer G. Stroboer (domeindeskundige)
Mevrouw J. de Ruiter (studentlid)

Mevrouw drs. C.W.G.P. van Pelt, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*.
Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het panel heeft het oordeel over standaard 3 tijdens het visitatiebezoek van 7 en 8 oktober 2013 opgeschort. Om een afgewogen oordeel te kunnen geven over standaard 3 heeft het panel nog tien extra eindwerkstukken opgevraagd. Op basis van deze aanvullende informatie heeft het panel het oordeel over standaard 3 en de opleiding als geheel kunnen afronden.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, *11 december 2013*

Panelvoorzitter	Panelsecretaris
drs. W.C. Verbaan	drs. C.W.G.P. van Pelt

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Samenvatting

De hbo-bacheloropleiding Vastgoed & Makelaardij (V&M) van Fontys Hogescholen leidt studenten op tot breed inzetbare vastgoeddeskundigen die in staat zijn zelfstandig de beroepstaken en werkzaamheden binnen de vastgoed- en makelaarsbranche uit te voeren. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Vastgoed & Makelaardij van Fontys Hogescholen als ***voldoende***.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties
De opleiding heeft de eindkwalificaties uitgedrukt in acht competenties en deze beschreven in het 'Competentieprofiel opleiding V&M'. In een bijlage van de Onderwijs- en examenregeling 2013-2014 is een uitwerking van de prestatie-indicatoren opgenomen. De V&M-specifieke kernvakgebieden en competenties zijn gebaseerd op de standaard van de Bachelor of Business Administration (BBA). Daaraan zijn in het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel nog de volgende drie kernvakgebieden toegevoegd: bouwkunde, taxatieleer en planologie. Dit betekent dat het opleidingsprofiel V&M bestaat uit elf kernvakgebieden en drie algemene competenties waar de acht competenties van de opleiding bij aansluiten.
In april 2012 is het volledig herziene en geactualiseerde Landelijke Beroeps- en Opleidingsprofiel Vastgoed & Makelaardij vastgesteld.

Voor het bepalen van het bachelorniveau heeft de opleiding de BBA-standaard en de opleidingscompetenties gekoppeld aan de Dublin descriptoren. In de eindkwalificaties komt de oriëntatie op het beroep van een hbo-vastgoeddeskundige duidelijk tot uiting.
Het beroepenveld is betrokken bij de formulering van de eindkwalificaties en bij de invulling van het curriculum.

Het panel komt op standaard 1 tot het oordeel ***voldoende***.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving
De opleiding wordt aangeboden in voltijd en omvat vier studiejaren. Het programma is concentrisch van opbouw wat inhoudt dat competenties in toenemende mate van complexiteit terugkomen in onderwijseenheden. Het programma is opgebouwd vanuit de acht competenties en wordt door middel van beroepsproducten van context voorzien. Kennis en vaardigheden ontwikkelen studenten in de verschillende onderwijseenheden door middel van hoor- en werkcolleges, presentaties, klantgesprekken, projecten, opdrachten en stage. De aangeboden kennis is van voldoende niveau. Het panel ziet een aantal verbeterpunten, zoals het sneller inspelen op actuele ontwikkelingen in het vakgebied en het sterker aanzetten van het gebruik van internationale literatuur in het programma en blijvende aandacht voor de versterking van de onderzoeksvaardigheden bij de studenten.

De opleiding heeft met de studieloopbaanbegeleiding een goed systeem om studenten gedurende de opleiding te begeleiden. Studenten tonen zich hier tevreden over.

Het panel stelt vast dat de opleiding verzorgd wordt door een betrokken en geëngageerd team van docenten. Docenten hebben een mastergraad of zijn hbo- of hbo+ opgeleid, een docent is gepromoveerd. Het team beschikt over de nodige vakinhoudelijke en onderwijskundige kwalificaties. Studenten zijn positief over de kwaliteit van hun docenten.

De kwaliteit van de voorzieningen, lokalen, werk- en studieplekken en mediatheek is toereikend, maar de geplande verbouwing vindt het panel geen overbodige luxe.

Het panel komt op standaard 2 tot het oordeel ***voldoende***.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties
Het systeem van toetsing is van voldoende kwaliteit. De opleiding gebruikt verschillende toetsvormen die passend zijn bij het onderwijs. De kwaliteit van de toetsen is voldoende. Alle competenties worden op meerdere momenten in het programma getoetst op een steeds hoger niveau. Het panel is positief over de instituutsbrede examencommissie en de toetscommissie. Wel vraagt het panel aandacht voor de kwaliteitscheck van de individuele toetsen door de toetscommissie, waarbij steekproefsgewijs achteraf de kwaliteit van de toetsen wordt beoordeeld. Het panel is positief over het vier-ogen-principe bij het opstellen van de toetsen, maar vindt ook dat in een cyclus van bijvoorbeeld vier jaar alle toetsen door de toetscommissie vooraf én achteraf moeten worden gecontroleerd.

Het panel vindt het eindniveau van de afgestudeerden voldoende en stelt vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties behalen. Wel heeft het panel een aantal opmerkingen gemaakt over de verslaglegging van de beoordeling en het verantwoorden van de gehanteerde onderzoeksmethode. Het panel ziet een aantal verbeterpunten als het gaat om de toelichting op het beoordelingsformulier en de cijfermatige beoordeling van de afstudeerproducten.

Positief is het panel over de verschillende stappen die een student moet doorlopen voordat hij aan zijn afstudeeropdracht mag beginnen en de manier waarop de opleiding de begeleiding en beoordeling van de onderzoeksopdracht aanpakt. De opleiding zou hierbij ook kunnen overwegen om externe beoordelaars in te zetten als peer reviewers.

Het panel komt op standaard 3 tot het oordeel ***voldoende***.

Op grond van de beoordelingen van de drie standaarden en de beslisregels van de NVAO beoordeelt het panel de opleiding als ***voldoende***.

Inhoudsopgave

1 Basisgegevens van de opleiding 9

2 Beoordeling 11

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties 11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving 14
Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 20

3 Eindoordeel over de opleiding 25

4 Aanbevelingen 27

5 Bijlagen 29

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding 31
Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma 33
Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris 35
Bijlage 4: Bezoekprogramma 39
Bijlage 5: Bestudeerde documenten 41
Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken 43

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Vastgoed en Makelaardij
2. Registratienummer opleiding in CROHO	39203
3. Oriëntatie en niveau	Hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Afstudeerrichting(en)	nvt
6. Variant(en)	Voltijd
7. Locatie(s)	Eindhoven
*8. AD-programma**	nvt
9. Registratienummer AD in CROHO	nvt
10. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: april 2007 Besluit NVAO: 2008
11. Code of conduct	Ja

*) Associate Degree, indien van toepassing

Administratieve gegevens van de instelling

12. Naam instelling	Fontys Hogescholen
13. Status instelling	Bekostigd
14. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Overgangsrecht van toepassing

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel A1: P-instroom, uitval uit het eerste jaar

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
P-Instroom	236	239	141	170	149	104 *)
Uitval	87	71	54	42	72	
	37%	30%	38%	25%	48%	

*) exclusief instroom februari 2013

Tabel A2: Uitval uit de bachelor

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011
Begonnen in 2e jaar	149	168	87	128	77
Uitval	38	37	23	33	
	26%	22%	26%	26%	

Tabel A3: Rendement

Cohort	2007	2008	2009
Begonnen in 2e jaar	149	168	87
Afgestudeerd binnen 3 jaar	49	*39*	
	33%	*23%*	
Afgestudeerd in het 4e jaar	*29*		
	19%		
Totaal binnen 4 jaar:	52%		
Afgestudeerd na 4 jaar			
Totaal:			

Met een leesvoorbeeld kunnen de tabellen verduidelijkt worden.
In 2007 (periode 1 september 2007-31 augustus 2008) stroomden 236 studenten in bij de voltijdopleiding. Daarvan hebben 87 studenten (37%) de opleiding na een jaar verlaten. Er zijn 149 studenten begonnen in het tweede jaar en daarvan hebben er 38 (26%) binnen drie jaar na de start in het tweede jaar de opleiding verlaten. Van de 149 studenten hebben er 49 binnen drie jaar na de start in het tweede jaar het diploma behaald. Het aantal dat in het studiejaar 2011-2012, dus binnen vier jaar na de start van de hoofdfase, het diploma heeft behaald is 29. Het aantal dat in het studiejaar 2012-2013, dus vijf jaar na de start van de hoofdfase, het diploma heeft behaald is nog niet bekend.

Tabel A4: Docentkwaliteit

Graad	BA	MA	PhD
Percentage	16 %	68 %	16 %

Tabel A5: Gerealiseerde docent-studentratio

Instroom studenten	104 (sept. 2012)
Huidig aantal studenten	469
Aantal docenten verbonden aan de opleiding (in FTE, uitgaande van contracten >= 0,1 FTE)	21[1]
Docent-studentratio (op basis van FTE)	1: 22

Tabel A6: Gemiddeld aantal contacturen per week (afgerond op hele uren)

	Voltijd Bachelor
Studiejaar 1	22
Studiejaar 2	20
Studiejaar 3	Semester 7: stage 4 d/w + onderwijs 1 d/w, semester 8: minor*)
Studiejaar 4	Semester 9: 20, semester 10: afstudeerstage/onderzoek **)

*) Semester 7, dat is het eerste semester van studiejaar 3, loopt de student vier dagen per week stage en is er één dag per week onderwijs. In semester 8 volgt de student een blokminor en het aantal contacturen daarvan is afhankelijk van de minor die de student volgt.
**) In semester 9, dat is het eerste semester in studiejaar 4, volgt de student expertisemodules en dan zijn er 20 contacturen. Semester 10 loopt de student de afstudeerstage waarbij hij het afstudeeronderzoek uitvoert.

[1] Een aantal docenten heeft ook taken voor de opleiding(en) FSM en/of B-MER.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroeps- en opleidingsprofiel
De opleiding Vastgoed & Makelaardij leidt studenten op tot breed inzetbare vastgoeddeskundigen die als startbekwame professionals in staat zijn zelfstandig de beroepstaken en werkzaamheden binnen de vastgoed- en makelaarsbranche uit te voeren en de ontwikkelingen daarbinnen te blijven volgen.
Afgestudeerden van de opleiding Vastgoed & Makelaardij (V&M) hebben, naast kennis en vaardigheden op het gebied van enkelvoudige vastgoedobjecten en/of complexe vastgoedobjecten, ook kennis van de economische, juridische, fiscale, technische en sociaalgeografische context. Studenten die de opleiding afronden krijgen de titel Bachelor of Business Administration (BBA) en kunnen terecht in functies als projectontwikkelaar, vastgoedadviseur, onderzoeker, rentmeester, planoloog, makelaar, portefeuillemanager, medewerker aan- en verkoop gronden/onteigening, beleidsmedewerker vastgoed en accountmanager. Studenten van de opleiding kunnen instromen in functies en organisaties binnen en buiten Nederland.

Eindkwalificaties
De opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties geformuleerd als acht competenties die de afgestudeerde student in staat stellen om de werkzaamheden van startende vastgoedprofessional uit te voeren. De competenties zijn beschreven in het “Competentieprofiel opleiding V&M”. In een bijlage van de Onderwijs- en examenregeling (OER) 2013-2014 is de uitwerking naar prestatie-indicatoren opgenomen.
De beschrijving van de V&M-specifieke kernvakgebieden en competenties is gebaseerd op de standaard van de Bachelor of Business Administration (BBA). Omdat de kernvakgebieden van de BBA de kennisbasis voor de opleiding V&M niet voldoende afdekken, zijn in het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel de volgende drie kernvakgebieden toegevoegd: bouwkunde, taxatieleer en planologie. Verder bevat de BBA-standaard drie algemene competenties, te weten 1. professioneel vakmanschap, 2. onderzoekend vermogen en 3. maatschappelijk verantwoord handelen. Dit betekent dat het landelijke opleidingsprofiel V&M bestaat uit elf kernvakgebieden en drie algemene competenties waar de acht opleidingscompetenties van de opleiding bij aansluiten.

De acht competenties van de opleiding V&M zijn: 1) onderzoeken en analyseren, 2) organiseren, 3) ontwikkelen, 4) bemiddelen, 5) adviseren, 6) beheren, 7) samenwerken en 8) zelfsturing en reflectie. De opleiding profileert zich met afgestudeerden die breed opgeleid zijn en in staat zijn om verbindingen te leggen tussen juridische, economische en vastgoedspecifieke kennis en inzichten, die ten grondslag liggen aan de competenties. Als startbekwame professionals zijn ze in staat om vanuit de actualiteit in de maatschappij en de vastgoedbranche te werken aan vastgoedvraagstukken.

In april 2012 is het volledig herziene en geactualiseerde Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Vastgoed & Makelaardij vastgesteld. De belangrijkste verandering ten opzichte van het voorgaande Beroeps- en opleidingsprofiel is dat de kennis- en onderzoekscomponent een meer prominente plaats hebben gekregen. De opleiding heeft voor het bepalen van het bachelorniveau de BBA-standaard en de opleidingscompetenties gekoppeld aan de Dublin descriptoren. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Dublin descriptoren	**BBA-standaard**
Kennis en inzicht	Gedegen theoretische basis bestaande uit de elf internationale kernvakgebieden.
Toepassen kennis en inzicht	Combinatie van gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap en maatschappelijk verantwoord handelen.
Oordeelsvorming	Combinatie van gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap en maatschappelijk verantwoord handelen.
Communicatie	Professioneel vakmanschap: beschikt over goede mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden; houdt rekening met (internationale) cultuurverschillen; is gericht op (multidisciplinaire) samenwerking; fungeert als sparringpartner zowel binnen als buiten de organisatie.
Leervaardigheden	Onderzoekend vermogen en professioneel vakmanschap.

Internationale oriëntatie

De opleiding schrijft in de *Kritische Reflectie (2013)* dat het werkveld van V&M bestaat uit diverse (inter)nationale organisaties met ook eigen opleidingen en diploma's. Afgestudeerden van de opleiding V&M voldoen aan de eisen van (inter)nationaal erkende organisaties, zoals de Stichting Vakexamens Makelaardij, Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS), Le Conseil Européen des Professions Immobilières (CEPI) en Federation Internationale des Professions Immobilières (FIABCI).

Door het Landelijk Overleg Vastgoed & Makelaardij (LOOV&M) is geïnventariseerd of er in EU-landen vergelijkbare opleidingen worden aangeboden. Deze inventarisatie betrof de landen België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk waar (één van) de opleiding(en) structurele contacten mee onderhoudt. De conclusie was dat deze vastgoed (gerichte) opleidingen meestal een bouwkundig of financiële profilering hebben en dat er geen vergelijkbare buitenlandse opleidingen zijn die dezelfde oriëntatie hebben als de opleiding V&M in Nederland.

Betrokkenheid werkveld
Het Landelijke Beroeps- en Opleidingsprofiel V&M van april 2012 is een actualisering van het profiel uit 2003. In 2010 is het initiatief voor actualisering genomen door alle adviesraden, beroepenveldcommissies en (internationale) partnerinstellingen van de vier opleidingen in het land te raadplegen. Deze input heeft geleid tot het actualiseren van het beroeps- en opleidingsprofiel. Dit is vervolgens besproken tijdens een brede landelijke werkveldconferentie in oktober 2011. Hierbij waren vertegenwoordigers van de volgende brancheorganisaties betrokken: Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed Nederland (IVBN), de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM), NeVap, NVB, de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM), RICS Nederland en VastgoedCert. De competenties van de opleiding V&M zijn gevalideerd door de beroepenveldcommissie en Raad van Advies evenals de alumni en hun werkgevers.

Overwegingen en conclusie
Het panel heeft de competenties en niveaus van de opleiding bestudeerd en constateert dat inhoud en niveau van de opleiding V&M passen bij een hbo-bachelor in het domein Vastgoed & Makelaardij. Het panel ziet dat het een brede opleiding is met voldoende variëteit, maar is van mening dat de opleiding sneller de nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied op kan pakken, zoals de nieuwe vraag naar vastgoed, de veranderende houding van de overheid versus de private sector, de aanpassingen in de wet op de Ruimtelijke Ordening als gevolg van veranderingen in de praktijk, nieuwe waarderingsmethoden, de gevolgen van de verschuiving van de nadruk op nieuwbouw naar vernieuwing en renovatie, digitalisering van vastgoedbeheer et cetera.

De opleiding hanteert voor het curriculum het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel uit 2012 en de acht Fontys competenties. Voor het bewaken van het hbo-niveau maakt de opleiding gebruik van de BBA-standaard en de Dublin descriptoren. Het panel ziet dat de opleiding vanuit de beroepstaken, competenties en niveaus een verbinding legt naar het onderwijsprogramma en dat dit op een overzichtelijke manier is aangegeven.
Het panel constateert dat het eindniveau van de bacheloropleiding voldoende is geborgd, maar ziet ook nog ruimte voor verbeteringen onder andere bij het directer aansluiten op de nieuwe uitdagingen in de markt, het verbeteren van de consistentie van het afstudeeronderzoek en een goede beheersing van de Nederlandse taal.
Het panel ziet dat de opleiding zich op de hoogte houdt van de ontwikkelingen in het beroepenveld en in het vakgebied door deelname aan het landelijk overleg met verwante opleidingen en door regelmatige contacten met het werkveld. De alumni met wie het panel sprak, waren tevreden over de opleiding wat betreft de aansluiting op het beroep.
Het panel is positief over het feit dat de opleiding zich, gezien de Nederlandse context waarop de opleiding zich richt, rekenschap geeft van het internationale karakter van de branche en dat de opleiding internationale aspecten een plaats heeft gegeven in het programma. Het panel heeft echter geen duidelijke visie op internationalisering aangetroffen en is van mening dat er meer Engelstalige literatuur gebruikt kan worden, omdat V&M zich in een internationaal speelveld begeeft.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Opbouw programma

De opleiding V&M is een voltijdopleiding en bestaat uit vier studiejaren. Het studieprogramma van de opleiding bestaat uit twee fasen: een propedeutische fase van 60 EC en een hoofdfase van 180 EC. De propedeuse bestaat uit vier blokken van een kwartaal en de hoofdfase uit twee blokken van een semester in elk studiejaar. De stage (jaar 3, 18 EC) en het afstuderen (jaar 4, 30 EC) zijn onderdeel van de hoofdfase. In de propedeuse volgen studenten van de opleiding V&M in de eerste twee blokken een gezamenlijk programma met de opleidingen Financial Services Management (FSM) en Bedrijfskunde-MER. Het programma biedt een combinatie van theorie- en praktijkonderwijs. Dit houdt in dat kennis en vaardigheden die worden aangeboden in de lessen en projecten door studenten worden toegepast in concrete vraagstukken/opdrachten uit de beroepspraktijk. In bijlage 2 is een schematisch overzicht opgenomen van het curriculum van de opleiding.

Inhoud van het programma

Relatie tussen beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma

De eindkwalificaties van de opleiding in combinatie met de elf kernvakgebieden vormen het uitgangspunt voor de inrichting van het curriculum. Met de invulling van de BBA-standaard is voor de opleiding V&M in 2012 de kennisbasis landelijk vastgesteld en richtinggevend voor de invulling van de vakken. Bij alle vakken is in studieplanners, in blokboeken en in KLOTS (Kwalificaties, Leerdoelen, Onderwijseenheden, Toetsen en Studiepunten)-schema's aangegeven welke kennis, inzichten en toepassing een student moet verwerven. Het panel heeft van alle studiejaren verschillende blokboeken, KLOTS-schema's en studentproducten bestudeerd en vindt dat de opleiding hiermee aantoont dat de inhoud van het programma de beoogde eindkwalificaties afdekt. Het panel wil hierbij opmerken dat het de blokboeken uitgebreid en duidelijk opgesteld vindt. Studenten worden via een standaard format per vak en beroepsproduct voorzien van informatie over onder meer de competenties, beroepsproducten, leerdoelen, literatuur, studiepunten, contacturen, werkvormen, beoordelingscriteria en toetsvormen. Studenten geven in het gesprek met het panel aan dat voor hen bij de start van een vak of project duidelijk is welke competenties centraal staan en aan welke leerdoelen wordt gewerkt.

Kennis en vaardigheden

De opleiding hecht veel waarde aan een stevige theoretische basis op de economische, juridische en vastgoedspecifieke kennisdomeinen. Met de invulling van de BBA-standaard voor de opleiding V&M in 2012 is de kennisbasis landelijk gedefinieerd en richtinggevend voor de invulling van het curriculum.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

De kennis en vaardigheden die studenten zich eigen moeten maken tijdens de studie zijn onderdeel van de kennisbasis voor de Bachelor of Business Administration. Deze kennisbasis is gekoppeld aan de opleidingscompetenties en bestaat uit theorieën op het gebied van economische, juridische, fiscale, technische en sociaal-geografische thema's. In de kritische reflectie schrijft de opleiding dat ze het onderwijs op een competentiegerichte manier heeft ingericht. Elke competentie is uitgewerkt naar drie niveaus waarbij per niveau de vakken, vaardigheden en mogelijke beroepsproducten zijn aangegeven. Het eerste niveau bereikt de student aan het einde van de propedeuse, het tweede niveau wordt bereikt na afronding van de oriënterende stage in jaar drie. Het derde niveau is het startbekwaamheidsniveau dat de student bereikt bij de afronding van de opleiding. Na het afstudeeronderzoek voert de student een professioneel vastgoedgesprek waarin hij aan de hand van actuele thema's zijn ervaringen, inzichten en visie moet toelichten en verantwoorden. De opleiding heeft de samenhang vastgelegd in de KLOTS-schema's. De KLOTS-schema's bieden naar het oordeel van het panel een gedetailleerde weergave van de kennis en vaardigheden die de opleiding van de student verwacht. Het panel ziet ook dat deze in samenhang wordt aangeboden.

Een vastgoeddeskundige moet beschikken over verschillende vaardigheden. Zo wordt bij bouwkunde ingegaan op 3D tekenen en bij vastgoedrekenen maakt men gebruik van Excel en is er aandacht voor PowerPoint. De communicatieve vaardigheden verwerven studenten vooral via de projecten bij het werken aan beroepsproducten en bij het rapporteren en presenteren van bevindingen.

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek de blokboeken en KLOTS-schema's ingezien en de bijbehorende literatuur bekeken en constateert dat de opleiding gebruik maakt van relevante literatuur. Het panel vindt deze van voldoende kwaliteit en niveau. De literatuurlijst is relevant en representatief voor het domein. Op de lijst heeft het panel een beperkt aantal Engelstalige titels aangetroffen.

Onderzoeksvaardigheden
In de kritische reflectie schrijft de opleiding dat zij het belangrijk vindt dat studenten zelfstandig gegevens kunnen verzamelen en ordenen, deze kunnen analyseren en daaruit conclusies kunnen trekken. Tot en met 2011 was dit in de vakken en projecten geïntegreerd en herkenbaar door de systematische werkwijze en theoretische onderbouwingen. Met ingang van 2012 heeft de opleiding haar visie op onderzoek aangescherpt en is in het curriculum een doorlopende onderzoekslijn uitgewerkt en aangebracht. In blok 1 en 2 wordt ingegaan op onderzoeksmethoden en beschrijvende statistiek waarbij studenten dit toepassen in een beroepsproduct. Ook krijgen studenten in de propedeuse een workshop 'mediatheek' waarbij ze leren zelfstandig informatie op te zoeken. In blok 5 zijn er colleges onderzoeksvaardigheden over deskresearch en verwerken van kwantitatieve data. De toepassing vindt plaats in het project herontwikkeling woon-/winkelpand, onderdeel "de markt". Met onderzoeksvaardigheden III in blok 9 worden studenten voorbereid op de onderzoekstage. De implementatie van de onderzoekslijn is gestart in studiejaar 2012-2013 en zal in 2014-2015 zijn afgerond.

Het panel heeft op basis van de bestudering van het curriculum, de inhoud van de blokboeken en KLOTS-schema's en de gesprekken met studenten kunnen vaststellen dat er een begin is gemaakt met een doorlopende onderzoekslijn, maar dat deze nog verder moet worden geïmplementeerd.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept en werkvormen
In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat als didactisch uitgangspunt van de opleiding is gekozen voor het scheppen van een goed en professioneel werk- en denkklimaat voor studenten waarbij ze leren denkmodellen te hanteren en de daarbij behorende methoden en technieken toe te passen. In de lessen van de vakdocenten is het uitgangspunt dat studenten in groepen van 20 of 30 zijn georganiseerd. De didactische werkvormen die hierbij worden gebruikt, zijn: hoorcollege, werkcollege, instructie, training, practicum (ICT) en oefeningen op het gebied van taalvaardigheid.
Bij de projecten werken studenten individueel of in groepjes aan beroepsproducten waarbij aan het eind van de opleiding de nadruk vooral ligt op individueel werk. Projectgroepen bestaan uit 4 of 5 studenten, in de propedeuse stelt de opleiding de groepen samen, daarna mogen studenten dit zelf doen. Uitgangspunt hierbij is dat studenten in wisselende groepen kunnen samenwerken. De begeleiding van de projectgroepen is in handen van een coach die het proces begeleidt en feedback geeft op de projectaanpak en -uitvoering. Voor de inhoudelijke feedback op (tussen)producten zijn er inhoudsdeskundigen. Bij groepsprojecten wordt er altijd een individuele component beoordeeld. Bij projecten is er een afwisseling in werkvormen.

Studenten geven in de gesprekken met het panel aan tevreden te zijn over de gebruikte werkvormen. Studenten vinden dat de actualiteit en de beroepspraktijk goed tot uitdrukking komen in de vakken en projecten, dit komt met name door de inbreng van de docenten en omdat de opdrachten die ze uitvoeren afkomstig zijn van echte opdrachtgevers. Het panel is van oordeel dat er een goede afwisseling is tussen de werkvormen en dat deze ondersteunend zijn aan het realiseren van de eindkwalificaties.

Begeleiding van studenten
Studenten worden tijdens de opleiding op verschillende manieren begeleid. In de eerste plaats worden zij inhoudelijk begeleid door vakdocenten van de opleiding. Daarnaast krijgt iedere student tijdens de hele opleiding studieloopbaanbegeleiding. Dit houdt in dat de student een studieloopbaanbegeleider toegewezen krijgt die hem tijdens de opleiding begeleidt. Gespreksonderwerpen zijn onder meer studievoortgang, competentieontwikkeling, talentontdekking en -ontwikkeling. Het studieloopbaanprogramma is afgestemd op de verschillende fasen van de opleiding waarbij met name in de propedeuse de individuele begeleiding intensief is. Bij aanvang van de studie maakt de student een digitaal intake-assessment met het doel de student te ondersteunen bij zijn persoonlijke zelfbewustzijn. Studenten van de opleiding kunnen bij persoonlijke problemen ook terecht bij de Fontys tweedelijns studieloopbaanbegeleiding en bij decanen.

Vanuit Fontys is er ook beleid wat betreft extra begeleiding en/of voorzieningen voor studenten met een functiebeperking, topsporters, bestuurlijk actieve of excellente studenten.

Tijdens de stage en het afstuderen wordt de student begeleid door twee begeleiders, een vanuit de opleiding (stage- respectievelijk begeleidend docent) en een vanuit de organisatie (bedrijfsbegeleider). De taken en rollen van beide begeleiders zijn voor de student beschreven in blokboek 8, stagewerkboek en in het blokboek *Afstudeerstage en -onderzoek, 2012-2013.* Studenten laten zich in het gesprek positief uit over de begeleiding van vakdocenten, de coach/mentor en de begeleiding tijdens de stage en het afstuderen. Deze zijn deskundig en kennen het werkveld. Docenten zijn, zo geven zij aan, goed bereikbaar en benaderbaar.

Kwaliteit van het personeel

Het onderwijs van de opleiding V&M wordt verzorgd door een team van 24 docenten (21 fte) waarvan er 23 FHMER-breed als docent werken. Van deze 24 docenten hebben er 11 een fulltime aanstelling en de overige 13 een parttime aanstelling variërend van 0,25 tot 0,8 fte. Het merendeel van de docenten heeft (recente) praktijkervaring en vier van hen zijn, naast hun docentschap, werkzaam in de beroepspraktijk. De opleiding heeft in de kritische reflectie en in het overzicht taken en rollen van docenten een overzicht gegeven van de kwalificaties van docenten, hun betrokkenheid bij het onderwijs, vakspecifieke kennis en contacten met de beroepspraktijk. Uit het docentenoverzicht blijkt dat van de 24 docenten, 16 docenten een masteropleiding hebben, 4 docenten een bacheloropleiding hebben en 3 docenten zijn gepromoveerd. Alle docenten zijn bevoegd of beschikken over een didactische bekwaamheid of zijn hiermee bezig.

Het aannamebeleid van FHMER is erop gericht dat iedere nieuwe docent WO-opgeleid is of de ambitie heeft om binnen twee jaar een master te halen. Nieuwe docenten krijgen in het eerste jaar een tijdelijke aanstelling en krijgen de gelegenheid om binnen dat jaar hun didactische bevoegdheid te halen. Voor de opleiding V&M geldt verder dat nieuwe docenten ervaring moeten hebben in het werkveld. Nieuwe docenten zonder mastertitel volgen een onderzoekstraject. Opleidingsachtergronden van docenten zijn onder meer: doctoraal Economie, master Architectuur, master Nederlands Recht, master Bouwkunde, master Real Estate, master Technische Bedrijfskunde, post-hbo Financieel Management en MO-B wiskunde.
Van het docententeam zijn er drie RICS gecertificeerd, een docent is opgenomen in het architectenregister, een docent is werkzaam als plaatsvervangend rechter en een docent is commissaris bij een corporatie. Bijna alle docenten participeren in één of meerdere relevante professionele netwerken. Vier docenten en de aan de opleiding verbonden lector participeren in de kenniskring van het lectoraat Brainport.

Het panel heeft gesproken met een deel van het docententeam en hun achtergronden bestudeerd en heeft kunnen vaststellen dat het docententeam beschikt over ruime vakinhoudelijke expertise. Hierbij is er een goede balans tussen de kennis en ervaring binnen de juridische, economische en vastgoedspecifieke kennisdomeinen.

De studenten en alumni die het panel over de docenten heeft gesproken, zijn positief over de kwaliteit van de docenten. Het panel maakt uit deze gesprekken op dat de docenten didactisch onderlegd zijn en over voldoende inhoudelijke en praktische kennis beschikken van de verschillende vakgebieden.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

Voor het onderwijs maakt de opleiding gebruik van de huisvesting, voorzieningen en faciliteiten van FHMER die is gevestigd op de campus Rachelsmolen in gebouw R4. Hier heeft de opleiding de beschikking over leslokalen, kantoorruimtes, vergaderlokalen/ gespreksruimtes en een studielandschap voor studenten. Daarnaast zijn in dit gebouw collegezalen, leslokalen en computerlokalen voor het onderwijs aanwezig. De computerlokalen zijn voorzien van geavanceerde ICT-voorzieningen. In 2014 staat een renovatie en aanpassing gepland voor gebouw R3.
De afgelopen jaren heeft Fontys Hogescholen geïnvesteerd in de onderwijsvoorzieningen op de campus. Er zijn stiltewerkplekken en extra projectwerkplekken voor studenten gekomen, de openbare ruimte is verbeterd en er zijn extra stroompunten voor studenten aangebracht evenals verbeteringen in het WiFi-bereik en de ICT-infrastructuur.
In 2012 zijn de mediatheken binnen Fontys gedecentraliseerd zodat de mediatheek-voorziening voor de opleiding V&M niet langer onderdeel uit maakt van een grote campusbrede mediatheek. Deze overgang heeft ook in 2013 nog de aandacht van de opleiding. De digitale mediatheek van V&M heeft een opleidingsspecifieke pagina waarin literatuur, websites, databanken en bedrijfsinformatie is opgenomen die zijn afgestemd op het curriculum van de opleiding.

De informatievoorziening voor studenten verloopt zowel mondeling als digitaal. Studenten kunnen via Surfnet goedkoop software aanschaffen en de mediatheek beschikt over een actueel aanbod van literatuur, boeken, tijdschriften en kranten.
Alle studenten beschikken over een persoonlijk Fontys-emailadres en hebben vanaf elke werkplek toegang tot een aantal basisapplicaties, opleidingsspecifieke software, een eigen homedirectory en internet. Als digitale leeromgeving is gekozen voor een portalomgeving in Microsoft Sharepoint waarop alle opleidingsspecifieke studieinformatie beschikbaar is. De opleiding gaat er vanuit dat studenten zelf over een laptop beschikken, maar waar nodig zijn desktops beschikbaar in het studielandschap.

Het panel heeft tijdens de bezoekdag een rondleiding gekregen door het gebouw en heeft met studenten, docenten en opleidingsmanagement gesproken over de kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen. Het panel ziet dat de opleiding beschikt over voldoende geoutilleerde en ruime werk-, les- en computerlokalen en een mediatheek met een uitgebreide collectie boeken en tijdschriften. Het panel constateert hierbij dat het gebouw een verouderde indruk maakt en dat de plannen voor verbouwing dan ook terecht zijn genomen. Studenten tonen zich in het gesprek met het panel tevreden over de kwaliteit van de onderwijsruimtes, projectlokalen en de ICT-voorzieningen. Ook over de informatievoorziening zijn zij tevreden.

Borging van de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving
De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving wordt op verschillende manieren geborgd. De curriculumcommissie van de opleiding is verantwoordelijk voor de inhoud, afstemming en onderwijskundige vormgeving van het curriculum en bewaakt de actuele aansluiting bij het beroeps- en opleidingsprofiel. De voorzitter van de curriculumcommissie is tevens opleidingscoördinator. De curriculumcommissie adviseert in het overleg met het opleidingsmanagement over wijzigingen in het curriculum en de afzonderlijke vakken en thema's. De commissie baseert zich hierbij op adviezen van de opleidingscommissie, het docentenoverleg en de adviezen van de werkveldcommissie. Alle besluiten van de curriculumcommissie komen ter sprake in bovengenoemde overleggen en leiden waar nodig tot aanpassingen van de vakken, thema's of projecten.

Het panel stelt vast dat door de opleiding, het instituut en de hogeschool verschillende aspecten van de onderwijsleeromgeving worden geëvalueerd. Voorbeelden van evaluaties zijn: de NSE, blokevaluaties, werkveld- en alumni-enquêtes.

Overwegingen en conclusie
Het panel stelt vast dat de opleiding studenten een inhoudelijk goed programma biedt dat is gebaseerd op de landelijk vastgestelde domeincompetenties en dat studenten voorbereidt op de beroepspraktijk. Alle opleidingscompetenties komen in de opleiding op verschillende niveaus aan bod. De juridische, economische en vastgoedspecifieke kennis van V&M, die als een rode draad door de opleiding loopt, zorgt voor een duidelijke focus.

Het panel is positief over de kennis en vaardigheden die studenten door middel van de kennisbasis in het programma krijgen aangereikt. Het panel ziet in de inhoud van het curriculum voldoende actuele ontwikkelingen en toepassingen terug die spelen in de beroepspraktijk, maar merkt hierbij wel op dat de opleiding nog meer gebruik zou kunnen maken van nieuwe modellen en van de 'good practices' van andere opleidingen V&M.

Het panel constateert dat de opleiding sinds studiejaar 2012-2013 gestart is met een doorlopende onderzoekslijn die in 2014-2015 volledig in het curriculum is opgenomen. Ook ziet het panel dat er vanuit het lectoraat samen met de betrokken docenten wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van deze onderzoekslijn door middel van training, intervisie en coaching van docenten bij het in de praktijk brengen van onderzoeksvaardigheden. Het panel is hier positief over, maar heeft nog wel als kanttekening dat de onderzoeksthema's meer longitudinaal zouden kunnen worden opgebouwd, waardoor de ontwikkeling van de Body of Knowledge (BoK) wordt verbeterd.

Het panel heeft gezien dat studenten voldoende worden begeleid tijdens hun studie, zowel inhoudelijk als organisatorisch. De opleiding wordt verzorgd door een betrokken en geëngageerd team van docenten met voldoende vakkennis, didactische vaardigheden en ervaring in het werkveld om inhoudelijk passend onderwijs te kunnen verzorgen.

Concluderend slaagt de opleiding erin om een samenhangende onderwijsleeromgeving aan te bieden waarbij inhoud, didactisch concept, docenten en voorzieningen een passend geheel vormen en waarmee studenten de beoogde eindkwalificaties kunnen realiseren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing
Het toetsbeleid van de opleiding Vastgoed & Makelaardij en van de andere opleidingen van het instituut FHMER is gebaseerd op het Toetsbeleidsplan van FHMER en is uitgewerkt in het toetsprogramma van de opleiding V&M. Sinds 2013 wordt er op dit gebied landelijk samengewerkt met de andere opleidingen V&M.
Taken en verantwoordelijkheden van docenten en examencommissie staan beschreven bij de toetsorganisatie.
In het systeem van toetsing staan de volgende kernpunten genoemd:
- Alle (eind)kwalificaties worden in de toetsing en beoordeling afgetoetst en geborgd;
- De groei/opbouw in competentieniveau is zichtbaar;
- De toetsing en beoordeling sluit aan op de onderwijsvisie en de inrichting van het curriculum;
- Er is een variëteit aan toetsvormen die aansluit op het didactisch concept en de gehanteerde werkvormen;
- Er is een duidelijke normering en cesuur voor alle toetsen.

De ontwikkeling van toetsen, de afname en beoordeling ervan behoort tot de taak en verantwoordelijkheid van de vakdocenten. Bij de ontwikkeling van een tentamen zijn altijd twee docenten betrokken (vier-ogen-principe). Bij het afnemen van schriftelijke toetsen worden surveillanten ingezet. De ontwikkeling en bijstelling van beoordelingsformulieren en beoordelingsrichtlijnen van projecten, stage, afstuderen en professionele vastgoedgesprekken is een taak van de blokcoördinatoren en de stage- en afstudeercoördinatoren. De afname en beoordeling vindt plaats door docenten in hun rol van examinator.
Een toets wordt tweemaal per jaar aangeboden, de toekenning van studiepunten vindt plaats nadat het cijfer is toegekend of na afronding van het cluster. Als een student het niet eens is met de beoordeling kan hij bij de examencommissie een verzoek indienen tot herziening. Daarna heeft de student nog de mogelijkheid om een beroep in te dienen bij het College van Beroep voor de examens.

Binnen het LOOV&M heeft men het initiatief genomen om ervaringen op het gebied van toetsing en beoordeling met elkaar uit te wisselen. In 2013 is men bijvoorbeeld gestart met het gezamenlijk ontwikkelen van tentamens taxatieleer, zodat het vier-ogen-principe ook op dit niveau inhoud krijgt. Daarnaast heeft elke hogeschool een examinator van een andere hogeschool benoemd volgens een circulair schema (Enschede > Eindhoven > Rotterdam > Groningen). Deze examinatoren beoordelen ook enkele afstudeerscripties en de daaraan gekoppelde afstudeerzitting.

De examencommissie van FHMER bestaat uit vier docenten, waarvan twee docenten aan de opleiding V&M zijn verbonden. Daarnaast kent FHMER een toetscommissie waarin een docent van de opleiding V&M zitting heeft. De toetscommissie legt voorstellen voor toetsbeleid, werkwijzen en richtlijnen voor aan het management. Ook neemt de toetscommissie initiatieven voor professionalisering, zoals een training toetsvragen formuleren en in 2012 de training beoordelen van onderzoek. De toetscommissie bekijkt via steekproeven toetsen en geeft feedback aan de docenten die de toets hebben ontwikkeld. Het gaat hierbij vooral om de screening van schriftelijke toetsen achteraf. Vanaf 2013 wil de toetscommissie niet alleen toetsen achteraf bekijken maar ook vooraf, beginnend bij de toetsen in de propedeuse.

Het panel stelt vast dat de examencommissie haar taak zorgvuldig en planmatig vervult en ziet dat ook terug in de notulen die door het panel zijn ingezien. Het panel geeft de opleiding in overweging om een extern lid toe te voegen aan de examencommissie waarmee een extra impuls kan worden gegeven aan de borging en kwaliteit van het eindniveau.

Het panel heeft tijdens de bezoekdag verschillende toetsen bestudeerd en oordeelt positief over het niveau, de relevantie en inhoud van de toetsen. Deze sluiten aan op het onderwijs, zo vindt het panel. Voor studenten is de toetsing inzichtelijk gemaakt in de blokboeken, de KLOTS-schema's en de OER. Het panel stelt vast dat alle competenties op meerdere momenten en op een steeds hoger niveau, in het programma worden getoetst. Studenten gaven in het gesprek met het panel aan dat ze tevreden zijn over de kwaliteit van de toetsen.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Algemeen
In het vierde studiejaar verwerven studenten de competenties op niveau 3. Het vierde studiejaar bestaat uit de afstudeerstage en -onderzoek van 30 EC in blok 10, een generiek expertisedeel dat uit vakken bestaat en een integrale vastgoedpraktijkopdracht (16 EC, eerste periode van blok 9) en de beroepsproducten van twee expertisemodules (elk 7 EC, tweede periode blok 9). De student moet voor de toetsen en beoordelingen ten minste de beoordeling voldoende of het cijfer 5,5 behalen. Er geldt wel een compensatieregeling voor de acht vakken van het generieke deel van blok 9. Van deze acht vakken mag er één onvoldoende zijn, mits dit cijfer niet lager is dan 4,5 en het gemiddelde van alle vakken ten minste een 5,5 is.

Met de afstudeerstage en -onderzoek toont de student aan dat hij binnen het stagebedrijf kan functioneren op hbo-niveau en over de juiste beroepshouding beschikt en dat hij zelfstandig een onderzoek op hbo-niveau kan uitvoeren en hierover kan rapporteren en presenteren. Aan de afstudeerstage is een onderzoeksopdracht verbonden waarbij de student in overleg met de opleiding en het stagebedrijf moet komen tot een goede formulering van de stageopdracht. Afstudeerstage en -onderzoek worden door de student individueel uitgevoerd.

In blokboek 10 *Afstudeerstage en –onderzoek* staat beschreven welke eisen de opleiding stelt aan de onderzoeksopdracht, de stagebiedende organisatie en stagebegeleider. Ook staat hierin beschreven bij welke verschillende stappen in het proces van stage en afstuderen een go-no go beoordelingsmoment is. De afstudeercoördinator toetst of de onderzoeksopdracht, afstudeerorganisatie en afstudeerbegeleider aan de eisen voldoet. Bij de begeleiding en beoordeling van de onderzoeksopdracht zijn twee docenten betrokken: een begeleidend docent (die tevens tweede beoordelaar is) en een eerste beoordelend docent. De eerste beoordelend docent keurt mede het Plan van Aanpak van de onderzoeksopdracht goed en is voorzitter van de afstudeerzitting. De begeleidend docent kan, als dat nodig is, ook tijdens het afstudeerproces de beoordelend docent of een andere collega raadplegen.

Afstudeeropdrachten
Het panel heeft vijftien afstudeerscripties bestudeerd waarbij het ging om één scriptie van een student die in 2010-2011 is afgestudeerd, zes uit 2011-2012 en acht van na september 2012. Het panel stelt vast dat twee van de vijftien afstudeerscripties naar het oordeel van het panel niet voldoen aan de basiskwaliteit van een bachelor. Het panel heeft hierbij gekeken naar onderzoeksdoel en kwaliteit van de onderzoeksvraag, de toegepaste methode, de methodische uitvoering van het werk en het resultaat (onderbouwing van de onderzoeksvraag). De twee werkstukken vertonen een of meer van de volgende zwakke elementen: niet SMART-geformuleerd, taalkundig slecht, geen bruikbare conclusie(s), te beperkt onderzoek, geen uitleg over de logica van het onderzoek, geen representatief onderzoek en veel te smalle steekproef. Het panel heeft deze twee afstudeerscripties met de opleiding/begeleiders besproken en nadien het oordeel over de werkstukken niet bijgesteld.

De overige dertien afstudeerscripties zijn naar het oordeel van het panel op adequate wijze beoordeeld. Het panel kwam tot vergelijkbare oordelen als de opleiding.

In overleg met de opleiding is besloten de steekproef uit te breiden met tien extra afstudeerwerken, twee van studenten die zijn afgestudeerd in 2011-2012 en de overige acht in 2012-2013. Het panel stelt vast dat al deze tien afstudeerproducten voldoen aan het bachelorniveau en dat alle studenten terecht zijn afgestudeerd. De afstudeeronderwerpen zijn voldoende afgebakend en er zijn over het algemeen relevante en heldere probleemstellingen geformuleerd met logisch afgeleide deelvragen. De methoden van onderzoek zijn passend bij het doel van het onderzoek. De scripties behandelen veelal actuele onderwerpen die passen bij de doelstellingen van de opleiding en hetgeen gevraagd wordt in de beroepspraktijk.

Het beoordelingsformulier dat door de opleiding hierbij is gebruikt, ziet er gestructureerd en duidelijk uit. Het panel heeft een kanttekening op het gebied van taal en constateert dat in veel afstudeerscripties het Nederlands gebrekkig is en dat de presentatie en leesbaarheid nog aandacht van de opleiding verdient.

Tijdens de bezoekdag heeft het panel met vertegenwoordigers van het werkveld gesproken over het niveau van de afgestudeerden. Zij spreken zich positief uit over het niveau van de studenten en de bruikbaarheid van de adviezen voor de organisatie. Uit de gesprekken met alumni blijkt dat zij tevreden zijn over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk.

Overwegingen en conclusie
Het systeem van toetsing dat de opleiding hanteert voldoet aan de gestelde eisen, zo stelt het panel vast. De opleiding gebruikt een goede variatie aan toetsvormen die passen bij de onderwijsvormen, de leerdoelen en de lesstof. Het panel vindt de kwaliteit van de toetsen goed (inhoudelijk relevante en begrijpelijke vraagstellingen/opdrachten) en stelt vast dat alle competenties op meerdere momenten in het programma worden getoetst, op een steeds hoger niveau. De beoordeling is voor studenten inzichtelijk gemaakt in de blokboeken en KLOTS-schema's. Het panel is positief over het vier-ogen-principe bij het ontwikkelen van toetsen en de beoordeling van de afstudeeropdrachten. Het panel raadt de opleiding aan om nog steviger in te zetten op het gebruik maken van externe beoordelaars (examinatoren van andere opleidingen) bij de beoordeling van de scripties. Het panel ziet dat de opleiding voldoende aandacht heeft voor de kwaliteitsbewaking van toetsen. De instituutsbrede examencommissie en toetscommissie spelen hierin een belangrijke rol.

Het panel stelt vast dat de opleiding er bij de tien extra beoordeelde scripties in is geslaagd studenten de beoogde eindkwalificaties te laten realiseren. De tien extra scripties die door het panel zijn bestudeerd en de vijftien scripties die door het panel zijn beoordeeld en besproken met studenten, docenten en externe begeleiders, zijn over het algemeen van voldoende kwaliteit en tonen aan dat studenten op bachelorniveau opdrachten kunnen uitvoeren die relevant zijn voor de beroepspraktijk. Het panel vindt de cijfermatige beoordeling van de afstudeerwerken soms aan de hoge kant, maar wel voldoende, studenten zijn terecht geslaagd. Ook de tevredenheid van het werkveld ten aanzien van de bruikbaarheid van de afstudeeropdrachten, vindt het panel belangrijk en positief.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel ***voldoende***.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden
Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen en conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Vastgoed & Makelaardij van Fontys Hogescholen als **voldoende**.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

4 Aanbevelingen

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

- Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan (landelijke) HBO-discussies binnen het domein en aan haar eigen visie wat belangrijk is voor een hbo-opgeleide vastgoeddeskundige. Het kan de focus van de opleiding ten goede komen als meer aansluiting wordt gezocht met actuele ontwikkelingen binnen de vastgoedsector. Ook de keuze van specifieke nieuwe ontwikkelingen en de aard van het onderzoek (onderzoekende houding) kunnen op basis van de gemaakte keuze worden bepaald. In aansluiting hierop raadt het panel de opleiding aan er voor te zorgen dat er een duidelijk profiel is dat door alle betrokkenen, docenten, studenten en stakeholders wordt herkend.
- Het panel adviseert de opleiding op korte termijn te komen met een uitgewerkte visie op internationalisering. Het panel vindt dit wenselijk omdat het domein en vakgebied van Vastgoed&Makelaardij zich ook kan afspelen in een internationale context en omdat van afgestudeerden verwacht mag worden dat zij hun informatievoorziening niet beperken tot hun regio/land. Het panel vindt dat met name het gebruik van internationale literatuur sterker aangezet kan worden door de opleiding, onder meer door het opnemen van Engelstalige titels op de boekenlijst en (inter)nationale vaktijdschriften.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

- Het panel is van mening dat de opleiding meer aandacht kan besteden aan de aansluiting met de praktijk door meer gastcolleges te organiseren over de actuele uitdagingen van dit moment waarbij ook naar passende oplossingen wordt gekeken.
- Het panel adviseert de opleiding om in het programma ook een aantal thema's op te nemen zoals, transformatieprocessen van vastgoed, Bouw-ICT (BIM) en beheersvraagstukken.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- Het panel adviseert de opleiding blijvend en expliciet aandacht te besteden aan het ontwikkelen van praktijkgerichte onderzoeksvaardigheden door studenten. Dit kan onder meer door te kiezen voor longitudinaal gedefinieerde onderzoeksthema's in relatie met het lectoraat Brainport, maar ook door studenten samenvattingen en beschouwingen te laten schrijven of door het opstellen van onderzoeksplannen en het lezen en analyseren van (semi) wetenschappelijke artikelen.
- Het panel adviseert de opleiding om blijvend aandacht te besteden aan het taalgebruik in afstudeerscripties en studenten hierin zo nodig een training te geven of te laten volgen.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

5 Bijlagen

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Relatie landelijke opleidingsprofiel en beoogde eindkwalificaties van de Fontysopleiding V&M

<table>
<tr><th colspan="2">Landelijk opleidingsprofiel</th><th colspan="2">Fontys opleiding V&M</th></tr>
<tr><td colspan="2">Kernvakgebieden V&M (KV)</td><td colspan="2">Kennisbasis</td></tr>
<tr><td colspan="2">Gedegen theoretische basis V&M
KV1 Accounting & finance
KV2 Business law & ethics
KV3 Economics
KV4 Management information systems
KV5 Marketing
KV6 Organizational behavior
KV7 Quantitative techniques
KV8 Strategic management
KV9 Bouwkunde
KV10 Taxatieleer
KV11 Planologie</td><td colspan="2">Idem</td></tr>
<tr><td>Algemene competenties V&M (AC)
AC1 Professioneel vakmanschap
AC2 Onderzoekend vermogen
AC3 Maatschappelijk verantwoord handelen</td><td>AC1, AC2 en AC3 meegenomen in competenties</td><td colspan="2">Beoogde eindkwalificaties / competenties
1. Onderzoeken en analyseren
2. Organiseren
3. Ontwikkelen
4. Bemiddelen
5. Adviseren
6. Beheren
7. Samenwerken
8. Zelfsturing en Reflecteren</td></tr>
</table>

Relatie Dublin descriptoren en BBA-standaard. Bron: landelijke opleidingsprofiel

Dublin descriptoren	BBA-standaard
Kennis en inzicht	Gedegen theoretische basis bestaande uit de elf internationale kernvakgebieden.
Toepassen kennis en inzicht	Combinatie van gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap en maatschappelijk verantwoord handelen.
Oordeelsvorming	Combinatie van gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap en maatschappelijk verantwoord handelen.
Communicatie	Professioneel vakmanschap (beschikt over goede mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden; houdt rekening met (internationale) cultuurverschillen; is gericht op (multidisciplinaire) samenwerking; fungeert als sparringpartner zowel binnen als buiten de eigen werkorganisatie.
Leervaardigheden	Onderzoekend vermogen en professioneel vakmanschap.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Onderwijsprogramma leerjaar 1, propedeuse

Blok	1	2	3	4	
Thema	Kennismaking en basis: duurzaamheid, wonen, ondernemerschap		Vast Goed: wonen		
Vakken	Algemene Economie Bedrijfseconomie Commerciële Economie Privaatrecht Publiekrecht Organisatiekunde	Algemene Economie Bedrijfseconomie Commerciële Economie Privaatrecht Publiekrecht Organisatiekunde Engels	Bedrijfseconomie Publiekrecht Privaatrecht Belastingrecht Makelaardij Bouwkunde Planologie	Taalvaardigheid - taaltoets	Professioneel vastgoedgesprek 1
Beroeps-producten	Keuze en vastgoedtrends Duurzaamheid I Onderzoeksvaardigheden I Confrontatie op locatie I	Makelaarskantoor Duurzaamheid II Confrontatie op locatie II Practicum Excel PPT Onderzoeksvaardig-heden II		Onderzoeks-vaardigheden - Vastgoedmonitor Verkoopdossier Vereniging van eigenaren Beeldkwaliteitplan	
SLB	Studieloopbaanbegeleiding (slb): Persoonlijke begeleiding, leren leren, personal branding				

De eerste twee blokken volgen studenten een gezamenlijk programma van de opleidingen V&M, Financial Services Management (FSM) en Bedrijfskunde-MER. De blokken zijn als volgt ingedeeld.
Blok 1: zes lesweken (met voorbereidende projectactiviteiten), tentamenweek, drie projectweken.
Blok 2: zeven lesweken (met voorbereidende projectactiviteiten), tentamenweek, twee projectweken.
Blok 3-4 vormt de overgang van blokken die een periode (10 weken) in beslag nemen naar blokken van een semester (20 weken). Er zijn negen lesweken, met in de weken 8 en 9 tentamens, gevolgd door elf projectwerken. In de laatste weken van blok 4 vindt ook het professioneel vastgoedgesprek 1 plaats.

Onderwijsprogramma leerjaar 2

Leerjaar 2		
Blok	5	6
Thema	Commercieel vastgoed I: wonen, winkels (herontwikkeling bestaand woon-/winkelpand)	Commercieel vastgoed II: kantoren
Vakken	Bedrijfseconomie Bouwkunde Fiscaal recht Marketing / Citybranding Planologie & Stedenbouw Privaatrecht Publiekrecht Taxatieleer ICT en Vastgoed Vastgoedactualiteit	Bedrijfseconomie Bouwkunde Fiscaal recht Engels Planologie & Stedenbouw Privaatrecht Publiekrecht Taxatieleer Vastgoedrekenen Vastgoedactualiteit
Beroeps-producten	De huidige situatie De markt voor wonen en bedrijfsmatig onroerend goed (incl. onderzoeksvaardigh.) De waarde van het pand De herontwikkeling De realisatie De verkoop/verhuur & beheer De huizenveiling Adviesgesprek	Internationale component Bouwopname SWOT-analyse Taxatierapport DCF-berekening Verhuur-/verkoopadvies Brochure Ned/Eng Eindpresentatie
SLB	Studieloopbaanbegeleiding	

De opbouw is als volgt.
Blok 5: negen lesweken, drie tentamenweken, acht projectweken.
Blok 6: negen lesweken, twee tentamenweken, internationale week, acht projectweken.

Onderwijsprogramma leerjaar 3

Leerjaar 3				
Blok	7 (eerste periode)	7 (tweede periode)		8
Thema	Praktijk			Specialisatie/profilering
Vakken	Vastgoedrekenen Bouwkunde Vastgoedplanologie/Leisure	Taxatieleer Vastgoedmanagement Vastgoedrecht Belastingrecht	Professioneel vastgoed-gesprek 2	Minor
Beroeps-producten	Stage (18 weken, 4 dagen per week)			
SLB	Binnen stagebegeleiding			

In blok 7 loopt de student een stage van twee keer negen weken gedurende vier dagen per week. De woensdag is een onderwijsdag waarop de studenten vakken volgen. In de tiende en twintigste week zijn er tentamens en in de twintigste week vindt ook het professioneel vastgoedgesprek 2 plaats.
In blok 8 volgt de student een minor. Studenten kunnen een minor kiezen uit het Fontysbrede aanbod of kiezen voor een van de twee instituutsminoren, te weten De Ondernemende Professional (door Centrum voor Ondernemerschap) of de Engelstalige minor International Business Consultancy. Studenten die willen doorstromen naar een masteropleiding kunnen de Fontysminor academische oriëntatie volgen. De student die een buitenlandminor of een minor buiten Fontys wil volgen, dient voor aanvang toestemming te vragen bij de examencommissie. Die toetst of er niet te veel overlap is met de major.

Onderwijsprogramma leerjaar 4

Leerjaar 4				
Blok	9 (eerste periode)	9 (tweede periode)	10	
Thema	Expertisedeel	Expertisedeel (keuze voor 2 van 6 modules)	Afstuderen	
Vakken	Beleggen Capita Selecta Fiscaal Recht Grondexploitatie Integrale gebiedsontwikkeling Privaatrecht Publiekrecht Wereldeconomie			Professioneel vastgoedgesprek 3
Beroeps-producten	Actuele integrale vastgoedpraktijk-opdracht: woningcorporatie	Bedrijfs- en Woningmakelaardij Build & Design Investeren & Beleggen Procesmanagement Vastgoedmanagement Visie- en conceptontwikkeling	Afstudeerstage en –onderzoek	
SLB	Studieloopbaanbegeleiding			

Blok 9 is verdeeld in twee perioden. De eerste periode is een generiek programma en bestaat uit zes lesweken, een tentamenweek en drie projectweken.
In de tweede periode, die ook tien weken beslaat, volgt de student twee expertisemodules. Bij elke expertisemodule zijn de lessen en begeleidingsactiviteiten op één dag gepland. De student heeft dan drie dagen beschikbaar om aan de vakken en opdrachten van de twee gekozen expertisemodules te werken.
In blok 10 loopt de student de afstudeerstage en voert het afstudeeronderzoek uit. Aan het einde daarvan presenteert de student het onderzoek en verdedigt dit, wat tevens professioneel vastgoedgesprek 3 is.
In standaard 3 is het programma en de toetsing en beoordeling van de blokken 9 en 10 uitgewerkt, omdat studenten dan competentieniveau 3, het startbekwaamheidsniveau, verwerven.

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer drs. W.C. Verbaan, voorzitter
De heer Verbaan is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van vastgoed. De heer Verbaan is lector Vastgoedeconomie aan Hogeschool van Amsterdam en partner van Synergie, organisatie-advies en -ontwikkeling. Hij is medeontwikkelaar van de master Urban Management aan Hogeschool van Amsterdam en master Projectmanagement aan Hogeschool Utrecht. Vanaf september is de heer Verbaan ook medeontwikkelaar van het curriculum Ontwikkeling Built & Environment aan Haagse Hogeschool. De heer Verbaan heeft vele publicaties en boeken op zijn naam staan en is geregeld spreker op bijeenkomsten. Voor deze visitatie heeft de heer Verbaan onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1971 – heden	Diverse managementcursussen en IT post-doctorale cursussen
1965 – 1971	Econometrie - Erasmus Universiteit Rotterdam
1964	Civiele Techniek - Technische Universiteit Delft

Werkervaring:

2009 – heden	Lector Built & Environment - Hogeschool van Amsterdam, Vastgoedkunde
2010 – heden	Partner - Synergie organisatieadvies en -ontwikkeling
2004 – 2006	Directeur - Boer & Croon Ruimtelijke Investeringen
1997 – 2004	Algemeen directeur (statutair) - Dura Vermeer Business Development BV
1991 – 1997	Interim manager - Diverse organisaties
1988 – 1991	Partner - INB Groep
1985 – 1988	Plaatsvervangend directeur - Amsterdam Stedelijk Vervoerbedrijf, GVB
1984 – 1985	Loco Secretaris-Generaal - Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
1979 – 1985	Directeur Centraal Directoraat Financiën en Economische Zaken - Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
1978 – 1979	Adviseur minister - Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
1976 – 1978	Senior staflid en secretaris werkgroep Arbeidsmarkt - Nederlands Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, WRR
1971 – 1976	Wetenschappelijk Medewerker Macro-economische politiek - Erasmus Universiteit Rotterdam

Overig:
- Toegevoegd lid Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur
- Adviseur EO Wijers Stichting
- Bestuurslid Platform Openbare Ruimte
- Commissaris Stichting Roges
- Commissaris Uwoon/voorzitter Vastgoedcommissie
- Commissaris Iterfidelis
- Lid Kenniskring Amsterdam

Publicaties (meer op aanvraag):
- "De bouw ontketent". Uitgeverij Blauwdruk. Samen met twee co-auteurs, 25-9-2013 verwacht
- "De architect van de 21E eeuw." De architect mei 2013.
- "Nieuw krachtenveld. Nieuw paradigma". Uitgeverij Blauwdruk, 2012
- "Het fenomeen stad". Hogeschool van Amsterdam, 2012
- "Ons financieringsmodel is outdated". Stedelijke Vitaliteit, Elba Media 2011

- "Virtueel ontwerpen maakt het werk anders", Cobouw 2011
- "Andere waardedragers nodig bij krimpende bevolking", Cobouw 2010
- "Wolk 777. Over crisis, krimp en duurzaamheid", met co-auteur G.Blauwhof, 2009 Uitgeverij Blauwdruk
- "Het roer moet om" Bouw IQ 2009
- "Duurzame logistiek" Verkeer in Beeld 2009
- "Megatrends in de Bouw". Regieraad Bouw, 2008
- Diverse hoofdstukken in handboeken. O.a. Management in Overheidsorganisaties.

De heer ir. R.F.C. Stroink

De heer Stroink is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van vastgoed en makelaardij en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Stroink is werkzaam als zelfstandig adviseur op het gebied van architectuur, stedenbouw en vastgoedontwikkeling. De heer Stroink is voorzitter van Urban Land Institute Nederland, een internationale organisatie op het gebied van kennisontwikkeling, architectuur, stedenbouw en vastgoedontwikkeling. Daarnaast is hij voorzitter van een investeringscommissie van een Canadees vastgoedfonds, bestuurslid van NEPROM, een organisatie voor projectontwikkeling en lid van het H-team van het College Rijksbouwmeester. De heer Stroink heeft ten slotte diverse publicaties, artikelen en columns op zijn naam staan. Voor deze visitatie heeft de heer Stroink onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1973 – 1982	Master in Architectuur en Stedenbouw - Technische Universiteit Delft
1967 – 1973	VWO - Rijks HBS, Oud Beijerland

Werkervaring:

2012 – heden	Zelfstandig adviseur
1994 – 2012	CEO - TCN
1991 – 1994	Directeur - Bohemen Vastgoed
1986 – 1991	Zelfstandig ontwikkelaar, Los Angeles
1982 – 1986	Oprichter - Villanova, ontwerp en adviesbureau, Stedenbouw en Architectuur

Overig:
- Lid H-Team college Rijksbouwmeesters
- Voorzitter Nederlandse afdeling Urban Land Institute
- Voorzittter Commissie Stroink van de Amsterdam Economic Board
- Bestuurslid Film International
- Bestuurslid Utrechts Landschap
- Board member Rotterdam Stadsinitiatief
- Lid bestuur Platform Duurzame Luchtvaart
- CEO Beter Benutten Regio Amsterdam

De heer G. Stroboer
De heer Stroboer is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van vastgoed en makelaardij. Hij is eigenaar van Vastgoed Business School en heeft recent een, mede door hem ontwikkelde, succesvolle Marketing Bootcamp gepubliceerd in het vakblad Vastgoed. De heer Stroboer heeft de prijs van Zeevenfonds gewonnen, een fonds dat de onderlinge verhoudingen stimuleert tussen makelaars en activiteiten die het makelaarsvak op een hoger beroepsplan tillen. Hij was in 2010 directeur a.i. van NVMSOM, een landelijke opleider in de vastgoedbranche en dochteronderneming van NVM. Voor deze visitatie heeft de heer Stroboer onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:
1975 – 1979 HEAO-EJ
1970 – 1974 HAVO

Werkervaring:
2012 – heden Eigenaar - Vastgoed Business School
2010 Directeur a.i. - Studiecentrum Opleidingen Makelaardij NVMSOM BV
2008 – 2009 Directeur werkmaatschappijen - Hanzevast Capital NV
1995 – 2007 Eigenaar - Markitswing/Stroboer Advies
1980 – 1995 Adjunct directeur - Studiecentrum Opleidingen Makelaardij SOM BV
1979 – 1995 Coördinator verkoop nieuwbouw in Ned. - Utrechtse Makelaars Combinatie

Overig:
Aandeelhouder - FotoXperience BV

Mevrouw J. de Ruiter
Mevrouw De Ruiter is ingezet als studentlid. Zij volgt de opleidingen Vastgoed en Makelaardij aan Hanzehogeschool Groningen en Vastgoedkunde aan Rijksuniversiteit Groningen. Mevrouw De Ruiter was tot en met 2013 voorzitter van de symposiumcommissie en studentassistent. Ook heeft zij meerdere bestuursfuncties op haar naam staan. Mevrouw De Ruiter is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw De Ruiter aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:
2013 Frans, Talenuniversiteit - Rijksuniversiteit Groningen
2012 – 2014 Pre Msc Vastgoedkunde - Rijksuniversiteit Groningen
2010 – 2013 BBA Vastgoed & Makelaardij - Hanzehogeschool Groningen
Exchange semester - Hanyang University, Seoul, Zuid-Korea
2009 – 2010 Bsc Economics & Business Economics - Rijksuniversiteit Groningen (niet afgemaakt)
2002 – 2008 Atheneum - Piter Jelles Aldlan

Werkervaring:
2013 – heden Hostess - Beau Monde
2012 – heden Stagiaire - RIO Projectontwikkeling
2011 – heden Online Makelaar - Web1on1
2011 – 2012 Stagiaire - RO/EZ Groningen
2009 – 2011 Cassière - Super De Boer, Grou
2006 – 2008 Receptioniste - Zorgcentrum Nij Friesmahiem, Grou

Overig:

2012 – 2013	Voorzitter Symposiumcommissie - Studievereniging Villa ‘96
2012 – 2013	Studentassistent - PhD Student Joke Terlaak Poot
2011 – 2012	Voorzitter Raad van Toezicht - Studievereniging Villa ‘96
2010 – 2011	Bestuurslid - Groningen Talent Group
2010 – 2011	Algemeen commissielid - Commissie van Advies Stichting Studentenactiviteiten
2010 – 2011	Voorzitter dagelijks bestuur - Studievereniging Villa ‘96
2010 – 2011	Voorzitter Lustrumcommissie - Studievereniging Villa ‘96
2010 – 2010	Voorzitter en Penningmeester Symposiumcommissie - Studievereniging Villa ‘96

Mevrouw drs. C.W.G.P. van Pelt

Mevrouw Van Pelt is ingezet als NQA -auditor. Mevrouw Van Pelt werkte tot 2013 als onderwijsmanager bij Hogeschool Rotterdam. Daarvoor heeft zij gewerkt als hoofd onderwijs en kwaliteitszorg bij Hogeschool Zuyd. In 2013 heeft zij de training voor secretarissen bij de NVAO gevolgd en sinds dat jaar werkt zij voor Netherlands Quality Agency. Mevrouw Van Pelt heeft vanwege haar eerdere functies, onder andere als onderwijskundig adviseur binnen verschillende hogescholen, ruime ervaring met visitaties.

Opleiding:

2013	Training secretaris - NVAO
1985	Radboud Universiteit Nijmegen - Wetenschapsjournalistiek
1980	Universiteit Utrecht - Kunstgeschiedenis en Geschiedenis
1976	Radboud Universiteit Nijmegen – Algemene en vakdidactiek, 1e graad lesbevoegdheid kunstgeschiedenis en geschiedenis
1976	Radboud Universiteit Nijmegen - Kunstgeschiedenis en Archeologie
1972	Gymnasium A

Werkervaring:

2013 - heden	Senior auditor/adviseur - Netherlands Quality Agency
2008 - 2013	Onderwijsmanager Instituut voor Lerarenopleidingen VO/BE, cluster Exact, Hogeschool Rotterdam
2005 - 2008	Hoofd Onderwijs en Kwaliteitszorg, Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving Maastricht, Hogeschool Zuyd
2006 - 2008	F FECTIS, Organisatie + Innovatie Onderwijskundig adviseur tijdens accreditatietrajecten, Noordelijke Hogeschool en Christelijke Hogeschool Leeuwarden en Hogeschool Utrecht
2003 - 2005	Senior beleidsadviseur Strategie- en Beleidsontwikkeling, Universiteit Maastricht Projectleider EQUAL
1998 - 2003	Senior beleidsadviseur strategisch personeelsmanagement, Radboud Universiteit Nijmegen
1988 - 1998	Hoofd Communicatie en Voorlichting, RAAP Archeologisch Adviesbureau Amsterdam
1981 - 1984	Projectleider Kunsteducatieproject, Kunsthistorisch Centrum Amsterdam
1980 - 1988	Docente Kunstgeschiedenis en Cultuurbeschouwing, Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving, ’s-Hertogenbosch en HTS, Tilburg, Gerlach Instituut ‘s-Hertogenbosch

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Visitatiedag 1 – 7 oktober

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
12.30 – 13.30	Lunch en kennismaking	Dhr. drs. W.C. Verbaan Dhr. ir. R.F.C. Stroink Dhr. G. Stroboer Mevr. J. de Ruiter Mevr. drs. C.W.G.P. van Pelt
13.30 – 18.30	Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal - Alle door NQA geselecteerde scripties Spreekuur en rondleiding (± ½ uur, tijd in overleg)	Dhr. drs. W.C. Verbaan Dhr. ir. R.F.C. Stroink Dhr. G. Stroboer Mevr. J. de Ruiter Mevr. drs. C.W.G.P. van Pelt

Visitatiedag 2 – 8 oktober

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.30 – 09.15 uur	Blok Inhoud I: afstuderen	mr. Rinus Verberne (docent/ afstudeerbegeleider), drs. Bertil van Woezik (docent / afstudeerbegeleider), dr. Jos Janssen (docent/afstudeerbegeleider), Johan Gielen MSRE MRICS RTsv (BOM), Cees Kortsmit MBA (3P Netwerkpartners) , Henk Sentjens MRE FRICS (Sentjens Vastgoed Advisering), Pieter van Santvoort (van Santvoort makelaardij)
09.30 – 10.15 uur	Blok Inhoud II: afstudeerfase	Selina Polman (almunus/ Cushmann & Wakefield), Saskia Janssen (alumnus/ Dansen van de Vegt), Maarten Hazeu (alumnus / management University Nyenrode), Jochem Kwinten (alumnus/ management Universiteit Hasselt België)
10.30 – 11.15 uur	Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase	Jonas Reitzema (student propedeuse), Nick Orta (student jaar 2), Jordy Kemmeren (student jaar 3, bestuurslid Foreas studievereniging), Marco Baetsen (student jaar 3, IMR/OC), Dennis Dokter (student jaar 4)
11.30 – 12.15 uur	Gesprek met docenten	dr. Cees-Jan Pen (lector Brainport vastgoed), drs. Jan Prins MRICS (docent,

		capita selecta en vastgoedpraktijk), mr. Esther de Jong (docent / SLB coördinator), mr. Frank Maas (docent / juridische vakken), Edwin de Brauwer MRE MRICS RT (docent / taxatieleer), drs. Loek Ploeg (docent / vastgoedrekenen), drs. Nico Schram (docent / taal), Jan Knollema (stage begeleiding)
12.15 – 13.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Dhr. drs. W.C. Verbaan Dhr. ir. R.F.C. Stroink Dhr. G. Stroboer Mevr. J. de Ruiter Mevr. drs. C.W.G.P. van Pelt
13.15 – 14.00 uur	1e gesprek met opleidingsmanagement	drs. Elke Oegema (directeur Fontys HMER), mr. Rinus Verberne (voorzitter curriculumcommissie)
14.15 – 15.00 uur	Blok Borging	mr. Cécile Notenboom (docent / lid examencommissie), mr. Angela Wildenberg (voorzitter examencommissie), drs. Sylvia Kramer (voorzitter toetscommissie), Hans Schuurmans (docent / lid toetscommissie), mr. Frank Maas (docent / lid curriculumcommissie), dr. Jos Janssen (docent / lid kwaliteitscommissie), dr. Francois Lier RICS (docent / lid IMR), Jan Bosmans (docent / lid bestuur Foreas alumni/ expertisemodules), drs. Annemarie Vriesen (docent / afstudeercoördinator
15.15 – 15.45 uur	Eventuele extra gesprekken	Nader bepaald door het panel
15.45 – 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Dhr. drs. W.C. Verbaan Dhr. ir. R.F.C. Stroink Dhr. G. Stroboer Mevr. J. de Ruiter Mevr. drs. C.W.G.P. van Pelt
16.45 – 17.30 uur	2e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	drs. Elke Oegema (directeur Fontys HMER), mr. Rinus Verberne (voorzitter curriculumcommissie)

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

1 Geactualiseerde in-, door- en uitstroomcijfers (oktober 2013)
2 Onderwijsvisie FHMER
3 FHMER jaarprogramma 2013 “Samen krachten bundelen”
4 Onderzoeksnotitie Lectoraat Brainport 2012-2015
5 Kader internationalisering FHMER 2011-2015
6 Raad van Advies FHMER: samenstelling, reglement, notulen 19 maart 2013
7 Beroepenveldcommissie V&M: samenstelling, agenda, notulen en presentatie 29-10-2012
8 Missie en visie op de beroepspraktijk V&M, concept
9 Competenties, curriculum en toetsing V&M, november 2011
10 Onderwijs- en examenregeling (OER) 2012-2013, met als bijlagen:
1c Competentieprofiel V&M
2c Propedeuse V&M
3c Hoofdfase V&M
4 Studievoortgang gemeenschappelijke propedeuse
5 Opleidingsminor De ondernemende professional
6 Opleidingsminor International Business Consultancy
11 Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel bacheloropleiding Vastgoed & Makelaardij, april 2012
12 Startbekwaamhedenonderzoek onder alumni en hun werkgevers 2011 en 2012
13 Schema Kwalificaties, Leerdoelen, Onderwijseenheden, Toetsen, Studiepunten (KLOTS)
14 Studiegids V&M 2012-2013
15 Blokboeken 1, 2, 3-4, 5, 6, 7, 9
16 Blokboek 10 Afstudeerstage en -onderzoek
17 Literatuurlijst 2012-2013
18 Landelijk Opleidingsoverleg: LOOV&M: verslagen 23 januari 2013 en 3 april 2013
19 Website internationale week http://www.urbanchallenge.nl/
20 Voorlichtingsbrochure 2012-2013 en presentatie voorlichting
21 Rapportage studiesucces studenten
22 Fontysbeleid/regeling studeren met een beperking, topsportregeling en regeling bestuurlijk
actieve studenten http://www.fontys.nl/studentenvoorzieningen/persoonlijke.begeleiding.en.advisering.van.studenten.bestuur.357587.htm
23 Nationale Studentenenquête (NSE) rapportage 2013
24 Bijlage OER 2013-2014
2c Propedeuse V&M
4 Studievoortgang propedeuse
Bijlage 1 Bronnenlijst - Kritische Reflectie 45
Nr. Titel A B
25 FHMER personeelbeleidsplan “Je loopbaan is je eigen onderneming” 2015
26 Overzichtslijst van docenten
27 CV’s docenten
Overzicht taken en rollen team
28 Contacten met het werkveld (externe deskundigen afstuderen, werkveldassessoren, gastdocenten)
29 Studieloopbaanontwikkeling FHMER 2012
30 FHMER toetsbeleidsplan januari 2011
Toetsplan V&M, concept juni 2013
31 Jaarverslag examencommissie FH MER 2012
32 Nota kwaliteit FHMER 2012-2015. Notitie bewaartermijnen Fontys. EVC procedure
33 Overzichtslijst van afstudeerwerkstukken laatste twee jaar (2011-2012 en 2012-2013)
34 Rapportage landelijke samenwerking toetsing
35 Beoordelingsformulier afstuderen met criteria en normering

© NQA – Fontys Hogescholen: Vastgoed en Makelaardij - BOB

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

2111515
2129160
2145253
2128247
2108853
2115359
2129163
2134077
2132865
2152113
2133004
2124416
2141931
2149594
2114977
2146482
2130876
2146888
2125819
2125820
2127476
2127823
2121778
2155765
2126660